

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

**Факультет фізичної культури та спорту  
Кафедра спорту**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Проректор із науково-педагогічної  
роботи

О.А.Кузнецова

"27" серпня 2019 р



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТРЕНЕРА**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 017 Фізична культура і спорт

Освітня програма Фізична культура і спорт: тренер з видів спорту

(на базі освітнього рівня «Молодший спеціаліст»)

2019-2020 навчальний рік

РОЗРОБНИК: Бірюк Світлана Валеріївна, доцент кафедри спорту, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент \_\_\_\_\_ (Бірюк С.В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри спорту

Протокол від "27" серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри спорту \_\_\_\_\_ (Славітяк О.С.)

"27" серпня 2019 року

## 1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників                                                                                                        | Галузь знань, освітній ступінь                                         | Характеристика навчальної дисципліни |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
|                                                                                                                                |                                                                        | <i>денна форма навчання</i>          |
| Кількість кредитів – 3                                                                                                         | Галузь знань<br>01 Освіта/Педагогіка                                   | Варіативна                           |
| Індивідуальне науково-дослідне завдання: підготовка доповіді з мультипрезентацією з напрямку педагогічної майстерності тренера | Спеціальність 017 Фізична культура і спорт                             | <b>Рік підготовки:</b>               |
|                                                                                                                                |                                                                        | 2-й                                  |
| Загальна кількість годин - 90                                                                                                  | Освітня програма<br>Фізична культура і спорт:<br>тренер з видів спорту | 4-й                                  |
|                                                                                                                                |                                                                        | <b>Лекції</b>                        |
| Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2<br>самостійної роботи студента – 3                                    | Ступінь бакалавра                                                      | 10                                   |
|                                                                                                                                |                                                                        | <b>Практичні</b>                     |
|                                                                                                                                |                                                                        | 20                                   |
|                                                                                                                                |                                                                        | <b>Лабораторні</b>                   |
|                                                                                                                                |                                                                        | -   -                                |
|                                                                                                                                |                                                                        | <b>Самостійна робота</b>             |
|                                                                                                                                |                                                                        | 60 год.                              |
| <b>Вид контролю:</b>                                                                                                           |                                                                        |                                      |
| залік                                                                                                                          |                                                                        |                                      |

Мова навчання - українська.

### Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (33%/67 %).

## 2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

*Мета курсу:* викладання дисципліни «Основи педагогічної майстерності тренера» є формування у студентів конкретних знань та умінь, необхідних для успішної практичної діяльності тренера-викладача.

*Завдання курсу:*

- вивчити складники професійної майстерності тренера;
- ознайомити зі структурою діяльності тренера;
- вивчити критерії педагогічної майстерності тренера;
- ознайомити з вимогами до діяльності тренера;
- ознайомити з функціональними обов'язки тренера;
- ознайомити з компонентами діяльності тренера;
- визначити педагогічні здібності тренера, їх значення і зміст;
- визначити роль тренера в підготовці спортсмена;
- визначити особисті якості тренера-викладача.

**Передумови для вивчення дисципліни:** теорія та методика фізичного виховання, спортивна фізіологія, теорія та методика викладання обраного виду спорту, психологія спорту.

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

**Очікувані результати навчання:**

ПРН-1 здатність застосовувати знання та компетентності з управління підготовкою спортсменів;

ПРН-2 здатність реалізовувати фундаментальні положення фахових дисциплін у безпосередній професійній діяльності під час проведення різних форм занять з управління підготовкою спортсменів;

ПРН-3 демонструвати професійну термінологію;

ПРН-4 здатність проводити тестування з фізичної підготовленості спортсменів різного рівня з ціллю відбору.

ПРН-5 здатність проводити оздоровчо-профілактичну роботу в системі спортивних шкіл;

ПРН-6 здатність готувати і проводити бесіди та лекції з тематики управління підготовкою спортсменів.

Навчальна дисципліна складається з 4-х кредитів.

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими *компетентностями*:

**I. Загальнопредметні:**

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 3. Здатність спілкуватися українською мовою (усно та письмово).

ЗК 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність використовувати іноземну мову у професійній діяльності.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Навики здійснення безпечної діяльності.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища, реалізації концепції сталого розвитку людства.

ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

## **II. Фахові :**

- ФК 1. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань знань про будову тіла людини та механізми життєдіяльності її організму, фізіологічні та біохімічні основи адаптації до фізичних навантажень різної спрямованості.
- ФК 2. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання з теорії і методики фізичного виховання та спортивної підготовки.
- ФК 3. Здатність до загальної орієнтації у застосуванні основних теоретичних положень та технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності.
- ФК 4. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних видів робіт основ медичних знань, надавати долікарську допомогу особам під час виникнення у них невідкладних станів та патологічних процесів в організмі, та методику фізкультурно-спортивної реабілітації таких осіб.
- ФК 5. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базових знань з історичних закономірностей та особливостей розвитку фізичної культури і спорту.
- ФК 6. Здатність використовувати різні методи та прийоми навчання, виховання та соціалізації особистості.
- ФК 7. Здатність визначати закономірності, розвиток і форми психічних проявів людини, а також формувати мотиваційно-ціннісні орієнтації особистості.
- ФК 8. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання із загальної теорії здоров'я та здатність до інтегрування знань про принципи, шляхи та умови ведення здорового способу життя.
- ФК 9. Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.
- ФК 11. Здатність здійснювати виміри у відповідності до метрологічних вимог, біомеханічний аналіз, синтез, моделювання фізичних вправ та керування рухами людини.
- ФК 12. Здатність розв'язувати практичні проблеми за невизначених умов в окремих напрямках фізичної культури і спорту.

## **3. Програма навчальної дисципліни**

### **Кредит 1. Особливості педагогічної діяльності тренера в процесі роботи зі спортсменами.**

**Тема 1.** Критерії педагогічної майстерності і передумови підвищення ефективності діяльності тренера.

Складники професійної майстерності та структура діяльності тренера.

Критерії педагогічної майстерності. Вимоги до діяльності тренера .

**Тема 2.** Функціональні обов'язки тренера.

Загально педагогічні функції. Специфічні функції тренера.

**Тема 3.** Структура діяльності тренера.

Компоненти діяльності тренера: проектувальний, конструктивний, організаторський, комунікативний і гностичний.

**Кредит 2. Індивідуалізація педагогічного процесу в роботі тренера.**

**Тема 4.** Індивідуальний підхід у навчанні і вихованні юних спортсменів.

Індивідуальний підхід у навчанні як захід педагогічного впливу. Розвиток спортивної активності з урахуванням індивідуальності спортсмена.

**Тема 5.** Модель індивідуалізації виховання юного спортсмена .

Виховання здорового способу життя юного спортсмена . Виховання морально-вольових якостей.

**Тема 6.** Вдосконалення фізичних якостей спортсмена.

Організація тренувального процесу. Вдосконалення фізичних якостей спортсмена. Підготовка спортсмена до змагань. Основи психічної підготовки і психофізіологічна діагностика спортивних здібностей.

**Кредит 3. Рівень майстерності тренера і вміння управляти колективом.**

**Тема 7.** Педагогічні здібності тренера, їх значення і зміст.

Роль тренера в підготовці спортсмена. Педагогічні здібності тренера. Загальні ознаки професіоналізму тренера.

**Тема 8.** Особисті якості тренера-викладача.

Тренер-як керівник навчально-тренувального процесу. Особистість тренера. Тренування як творчий процес.

**Тема 9.** Стили педагогічного керівництва тренера.

Педагогічна система «тренер-спортивний колектив». Особливості спілкування з колегами, спортсменами, судьями. Особливості спілкування з батьками.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

| Назви кредитів                                                                                            | Кількість годин |              |           |          |          |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|-----------|----------|----------|-----------|
|                                                                                                           | усього          | у тому числі |           |          |          |           |
|                                                                                                           |                 | л            | прак.     | лаб      | інд      | сам. р.   |
| 1                                                                                                         | 2               | 3            | 4         | 5        | 6        | 7         |
| <b>Кредит 1. Особливості педагогічної діяльності тренера в процесі роботи зі спортсменами.</b>            |                 |              |           |          |          |           |
| <b>Тема1.</b> Критерії педагогічної майстерності і передумови підвищення ефективності діяльності тренера. | 10              | 2            | 2         | -        | -        | 6         |
| <b>Тема2.</b> Функціональні обов'язки тренера.                                                            | 10              | 2            | 2         | -        | -        | 6         |
| <b>Тема 3.</b> Структура діяльності тренера.                                                              | 10              | -            | 2         |          |          | 8         |
| <b>Усього:</b>                                                                                            | 30              | 4            | 6         |          |          | 20        |
| <b>Кредит 2. Індивідуалізація педагогічного процесу в роботі тренера.</b>                                 |                 |              |           |          |          |           |
| <b>Тема4.</b> Індивідуальний підхід у навчанні і вихованні юних спортсменів.                              | 10              | 2            | 2         | -        | -        | 6         |
| <b>Тема5.</b> Модель індивідуалізації виховання юного спортсмена.                                         | 10              | 2            | 2         | -        | -        | 6         |
| <b>Тема 6.</b> Вдосконалення фізичних якостей спортсмена.                                                 | 10              | -            | 4         | -        | -        | 6         |
| <b>Усього:</b>                                                                                            | 30              | 4            | 8         |          |          | 18        |
| <b>Кредит 3. Рівень майстерності тренера і вміння управляти колективом.</b>                               |                 |              |           |          |          |           |
| <b>Тема 7.</b> Педагогічні здібності тренера, їх значення і зміст.                                        | 10              | 2            | 2         | -        | -        | 6         |
| <b>Тема8.</b> Особисті якості тренера-викладача.                                                          | 10              | -            | 2         | -        | -        | 8         |
| <b>Тема9.</b> Стили педагогічного керівництва тренера.                                                    | 10              | -            | 2         | -        | -        | 8         |
| <b>Усього:</b>                                                                                            | 30              | 2            | 6         |          |          | 22        |
| <b>Усього годин:</b>                                                                                      | <b>90</b>       | <b>10</b>    | <b>20</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>60</b> |

#### 5. Теми лекцій

| № з/п                                                                                          | Назва теми                                                                                          | Кількість годин |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <i>Кредит 1. Особливості педагогічної діяльності тренера в процесі роботи зі спортсменами.</i> |                                                                                                     |                 |
| 1.                                                                                             | Тема 1. Критерії педагогічної майстерності і передумови підвищення ефективності діяльності тренера. | 2               |
| 2.                                                                                             | Тема 2. Функціональні обов'язки тренера.                                                            | 2               |
| <i>Кредит 2. Індивідуалізація педагогічного процесу в роботі тренера.</i>                      |                                                                                                     |                 |
| 3.                                                                                             | Тема 4. Індивідуальний підхід у навчанні і вихованні юних спортсменів.                              | 2               |
| 4.                                                                                             | Тема 5. Модель індивідуалізації виховання юного спортсмена.                                         | 2               |
| <i>Кредит 3. Рівень майстерності тренера і вміння управляти колективом.</i>                    |                                                                                                     |                 |
| 5.                                                                                             | Тема 7. Педагогічні здібності тренера, їх значення і зміст.                                         | 2               |
|                                                                                                | <b>Разом:</b>                                                                                       | <b>10</b>       |

#### 6. Теми практичних занять

| № з/п | Назва теми | Кількість годин |
|-------|------------|-----------------|
|-------|------------|-----------------|

|                                                                                                |                                                                                                    |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <i>Кредит 1. Особливості педагогічної діяльності тренера в процесі роботи зі спортсменами.</i> |                                                                                                    |           |
| 1                                                                                              | Тема 1.Критерії педагогічної майстерності і передумови підвищення ефективності діяльності тренера. | 2         |
| 2                                                                                              | Тема 2.Функціональні обов'язки тренера.                                                            | 2         |
| 3                                                                                              | Тема 3. Структура діяльності тренера.                                                              | 2         |
| <i>Кредит 2. Індивідуалізація педагогічного процесу в роботі тренера.</i>                      |                                                                                                    |           |
| 4                                                                                              | Тема 4. Індивідуальний підхід у навчанні і вихованні юних спортсменів.                             | 2         |
| 5                                                                                              | Тема 5. Модель індивідуалізації виховання юного спортсмена .                                       | 2         |
| 6                                                                                              | Тема 6.Вдосконалення фізичних якостей спортсмена.                                                  | 4         |
| <i>Кредит 3. Рівень майстерності тренера і вміння управляти колективом.</i>                    |                                                                                                    |           |
| 7                                                                                              | Тема 7. Педагогічні здібності тренера, їх значення і зміст.                                        | 2         |
| 8                                                                                              | Тема 8. Особисті якості тренера-викладача.                                                         | 2         |
| 9                                                                                              | Тема 9. Стили педагогічного керівництва тренера.                                                   | 2         |
| <b>Разом:</b>                                                                                  |                                                                                                    | <b>20</b> |

**7. Теми лабораторних занять-** не передбачено.

### **8. Самостійна робота**

| № з/п                                                                                          | Назва теми                                                                                         | Кількість годин |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <i>Кредит 1. Особливості педагогічної діяльності тренера в процесі роботи зі спортсменами.</i> |                                                                                                    |                 |
| 1                                                                                              | Тема 1.Критерії педагогічної майстерності і передумови підвищення ефективності діяльності тренера. | 6               |
| 2                                                                                              | Тема 2. Функціональні обов'язки тренера.                                                           | 6               |
| 3                                                                                              | Тема 3. Структура діяльності тренера.                                                              | 8               |
| <i>Кредит 2. Індивідуалізація педагогічного процесу в роботі тренера.</i>                      |                                                                                                    |                 |
| 4                                                                                              | Тема 4. Індивідуальний підхід у навчанні і вихованні юних спортсменів.                             | 6               |
| 5                                                                                              | Тема 5. Модель індивідуалізації виховання юного спортсмена .                                       | 6               |
| 6                                                                                              | Тема 6.Вдосконалення фізичних якостей спортсмена.                                                  | 6               |
| <i>Кредит 3. Рівень майстерності тренера і вміння управляти колективом.</i>                    |                                                                                                    |                 |
| 7                                                                                              | Тема 7. Педагогічні здібності тренера, їх значення і зміст.                                        | 6               |
| 8                                                                                              | Тема 8. Особисті якості тренера-викладача.                                                         | 8               |
| 9                                                                                              | Тема 9. Стили педагогічного керівництва тренера.                                                   | 8               |
| <b>Разом:</b>                                                                                  |                                                                                                    | <b>60</b>       |

### **9. Індивідуальне науково-дослідне завдання.**

Індивідуальне науково-дослідне завдання: підготовка доповіді 3  
мультимедією з напрямку педагогічної майстерності тренера.

Основне завдання цього виду діяльності:

- навчити студентів робити презентації до доповідей;
- навчити орієнтуватись у структурі наукового дослідження, підготовці доповідей до наукових конференцій, а також основних вимогах до оформлення наукового дослідження .

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

- 1) Викласти тему доповіді згідно положенню про написання наукових статей (до 5 стор).
- 2) Друкувати на компютері(Word) шрифт New Roman 14,інтервал 1,5,папір А4.
- 3) Скласти список використаної літератури згідно бібліографічного опису.
- 4)Розробити мультимедією за вимогами.



## 10. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

| ОЦІНКА ECTS | СУМА БАЛІВ | ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ |                      |
|-------------|------------|-------------------------------|----------------------|
|             |            | екзамен                       | залік                |
| A           | 90-100     | 5 (відмінно)                  | 5/відм./зараховано   |
| B           | 80-89      | 4 (добре)                     | 4/добре/ зараховано  |
| C           | 65-79      |                               |                      |
| D           | 55-64      | 3 (задовільно)                | 3/задов./ зараховано |
| E           | 50-54      |                               |                      |
| FX          | 35-49      | 2 (незадовільно)              | Не зараховано        |

**Форми поточного та підсумкового контролю.** Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

*Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:*

Студенту виставляється відмінно, коли студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Студенту виставляється дуже добре, коли вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, вміє полемізувати, аргументуючи та обстоюючи власні думки, проявляє творчий підхід до самостійної роботи.

Студенту виставляється до, коли студент володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної літератури, добре висловлює свої думки, але не проявляє творчого підходу до виконання самостійної роботи.

Студенту виставляється достатньо коли студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та умінь для формулювання висновків, допускає помилки в окремих ситуаціях.

Студенту виставляється мінімальний задовільно коли студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно.

Кількість балів у **кінці семестру** повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

## Розподіл балів, які отримують студенти за 3 крд.

| Поточне тестування та самостійна робота |    |    |    |    |    |    |    |    |     | КР | Накопичувальні бали/<br>сума |
|-----------------------------------------|----|----|----|----|----|----|----|----|-----|----|------------------------------|
| T1                                      | T2 | T3 | T4 | T5 | T6 | T7 | T8 | T9 | T10 |    |                              |
| 20                                      | 20 | 40 | 20 | 20 | 20 | 40 | 20 | 20 | 40  | 40 | 300                          |

### 11. Засоби діагностики

**Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є:** завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

### 12. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

### 13. Рекомендована література

#### Базова

1. Бондарчук Е. И. Основы психологии и педагогики / Е. И. Бондарчук, Л. И. Бондарчук // Курс лекций. — 3-е изд., стереотип. — К. : МАУП, 2012. — 168 с.
2. Кайдалова Л. Г. Педагогична майстерність викладача : навч. посіб. /Л. Г. Кайдалова, Н. Б. Щокіна, Т. Ю. Вахрушева. — Х. : НФаУ, 2009. — 140 с.
3. Комендант А. Г. Педагогическое мастерство преподавателя физической культуры и тренера / А. Г. Комендант, С. А. Комендант // Мир образования – образование в мире. – 2014. – № 1. – С. 153–159.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підруч. / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омельченко. — К. : Знання- Прес, 2014. — 445 с.
5. Якса Н.В. Основы педагогических знаний: навч. посіб. / Н. В. Якса — К. : Знання, 2017. — 358с.
6. Якимов А. М. Основы тренерского мастерства: учеб. пособ. для вузов физической культуры / А. М. Якимов. – М.: Терра-спорт, 2013. – 176 с.

#### Допоміжна

1. Бондарчук, А.П. Периодизация спортивной тренировки [Текст] / А.П. Бондарчук. - Киев: Олимпийская литература, 2015. - 302, [1] с.: ил. - Библиогр.: с. 291-298.
2. Волков, Л.В. Теория и методика детского и юношеского спорта [Текст]: учебник для студ. вузов физ. культуры и фак. физ. воспитания / Л.В. Волков. - Киев: Олимпийская литература, 2002. – 293 с.

#### **14. Інформаційні ресурси**

1. <http://sportstalker.org>
2. <http://irbis-nbuy.gov.ua>
3. <http://fizvosp.org.ua>
4. <http://librar.org.ua/sections>
5. <http://prott.com.ua/index>